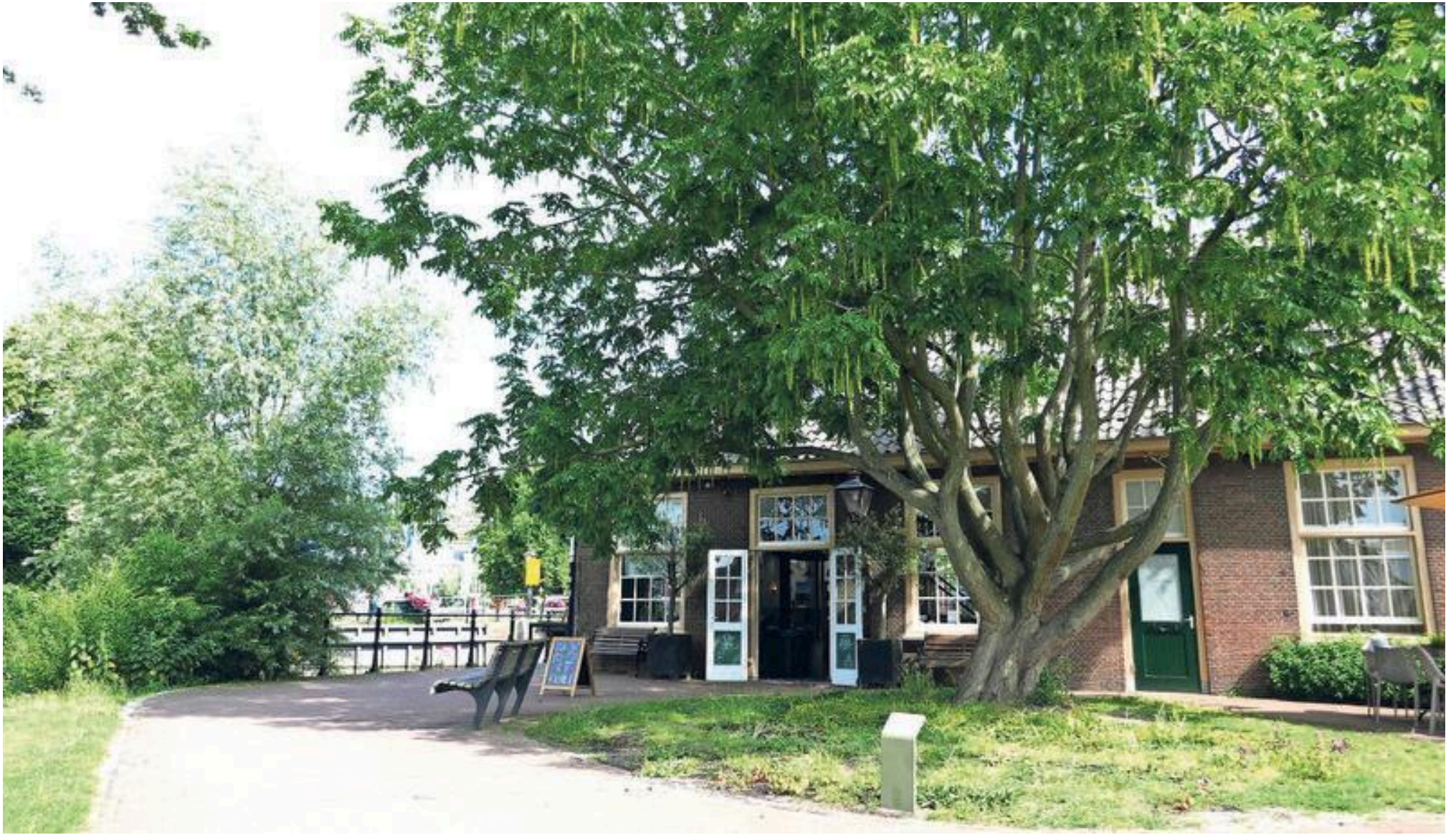

De boom is 'groot en indrukwekkend', maar hij kan nog verder groeien.

FOTO LISANNE WEPLER

LEIDSE BUURBOMEN Ontmoeting met een bijzondere buurboom

Extraverte koffieboom in zijn eentje al bijna een bos

„Ik houd van vleugelnooten”, zegt kunstenaar en bomenliefhebber Lianne Wepler. In de zonovergoten middaghitte staat ze voor boutiquehotel d'Oude Morsch in Park de Put, waar zij kijkt naar een grillige, veelstammige vleugelnoot die daar opzichtig staat te pronken. In zijn eentje is hij bijna een bos op zichzelf. Wepler woont aan de Hooglandse Kerkgracht, waarvan het middengedeelte met achttien vleugelnooten is beplant. „Zij zijn mijn burenen.”

Wilfred Simons
wilfred.simons@mediahuis.nl

Leiden ■ Kaukasische vleugelnooten (*Pterocarya fraxinifolia*) zijn statige bomen met een gegroefde bast en een wijde kroon. In hun natuurlijke leefomgeving kunnen ze zeker 25 meter hoog worden. Inderdaad ligt hun oorsprong in de Kaukasus, maar ze groeien ook aan de noordkust van Turkije en aan de zuidkant van de Kaspische Zee in Iran. In de 18de eeuw kwamen de eerste exemplaren naar Nederland. Vleugelnooten zijn dus exoten, maar ze worden al wel lang in parken en lanen aangeplant. De bekendste vleugelnoot van Nederland groeit in de tuin van het Rijksmuseum in Amsterdam, waar hij in 1907 is geplant.

Zo oud is de vleugelnoot in Park de Put lang niet. Wepler denkt dat hij een jaar of dertig oud is. Hij is opmerkelijk veelstammig. In de gauwigheid tellen we er zeker dertien. Al die stammen geven hem een extravert en zelfbewust karakter. Het is een raadsel hoe die groeivorm zo is ontstaan. „Misschien is het een kwestie van snoeien geweest”, peinst Wepler. Het kan ook dat de boom zelf besloot dat die vorm het best beantwoordde aan de eisen van zijn standplaats.

Standplaats

In zijn huidige toestand is de Kaukasische vleugelnoot 'groot en indrukwekkend', vindt Wepler, maar zijn burenen in d'Oude Morsch hebben nog niets gezien. Op zijn zonnige standplaats kan de boom gemakkelijk nog eens zo

BOMEN ZIJN BUREN

Bomen zijn burenen. Haast onopgemerkt voorzien ze de Leidenaars van water, zuurstof, schaduw en verkoeling. Ze zuiveren de lucht en maken straten en buurten mooi. In deze zomerse serie geeft kunstenaar en bomenliefhebber Lianne Wepler de Leidenaars de kans om hun buurbomen te ontmoeten. Vandaag aflevering 3: De Kaukasische vleugelnoot in Park de Put.

groot worden. Ze kunnen ook lang leven. Een eeuw is heel normaal voor een Kaukasische vleugelnoot, zelfs in de stad.

Met hun oneven samengestelde blad zijn vleugelnooten luchtzuive-

rend: een volwassen boom filtert jaarlijks een kilo fijnstof uit de atmosfeer. Als het regent, spoelt het opgevangen fijnstof van de bladeren de bodem in. Dat maakt de boomsoort waardevol in de stad: hij is luchtzuiverend en verkoelend.

Volgens de gemeente Leiden heeft de vleugelnoot, als exoot uit de Kaukasus, 'beperkte ecologische waarde'. Wepler is het daar niet mee eens.

„Er zijn vraatsporen van insecten, je kunt er zweefvliegen, bijen en libellen zien zoemen. Boomkruipers lopen op de stam omhoog en vinden in de diepe groeven van alles en nog wat te eten. Parkieten en de Vlaamse gaaien vreten de nootjes.”

Lunchroom

De Kaukasische vleugelnoot staat in de omgeving ook bekend als de 'koffieboom'. Aan de noordkant staat boutiquehotel d'Oude Morsch, dat tot 1981 het wachtgebouw was van de Morspoortkazerne. In de lobby is een lunchroom gevestigd waar passanten terecht kunnen voor een kop koffie, lunch, high tea 'of gewoon een drankje'.

In de zomer richten eigenaars Yorick en Reanne Bakker voor de deur een terras in, waar het heerlijk is in de verkoelende schaduw die de boom over het park werpt.

KLIMOPZIJDEBIJ

In het Leidse Stationsdistrict, waar Park de Put in ligt, komt een bijzonder bijtje voor: de klimopzijdebij. Hij profiteert niet direct van de vleugelnoot bij boutiquehotel d'Oude Morsch, want klimopzijdebijen zoeken hun stuifmeel en nectar bij voorkeur op - de naam zegt het al - klimop (*Hedera helix*). Maar Park de Put heeft wel zonnige, kale, zanderige plekken waarin klimopzijdebijen graag nestholletjes graven. 'Interventiekunstenaar' Hans Kalliwoda plaatste vorig jaar september in Marewijk een 'BeeTotem', een stapel schalen met daarin planten waarvan de klimopzijdebijen profiteert. Het is zijn doel om van de stad een natuureservaat te maken, „nu bijen op het platteland steeds meer van hun leefgebied kwijt door intensieve landbouw en het gebruik van bestrijdingsmiddelen.”

De lange confettislierten van de vruchtenslingers maken een verblijf op het terras extra feestelijk en vanaf september vallen de vleugelnootjes als bruidsrif over de gasten heen.